

HRVATSKI LIST

Izlazi svaki dan u 8 sati ujutro.

HRVATSKI LIST izlazi u redakciji u Puli trg. Cusloza 1. Uredništvo: Sisanska ulica br. 24. Odgovorni urednik IVAN MARKON u Puli. - Rukopisi se ne vraćaju. Ček. rač. ans. pošt. št. 26.796.

U Puli, nedjelja 11. kolovoza 1918.

Broj 1108.

Kad će biti bolje?

II.

Ubrzanim tempom jure događaji. Vazduh se nebo se jasni, nade uskršavaju. Vojna furija već danas pojačanom snagom, kao ona ladja, se dugo borila sa strujom i krstarila protiv vetru, i oseti da ide u smeru, struje a vetar je tera u.

I juri vojna furija sva nadahnuta bogom, moćno u tom našem smislu opetovati Gogoreči: juri ubrzanim tempom, krivice da kazni, da smrvi, nezdravo da uništi i novi da di svet.

Hoće li nas dan otplate zateći pripravne, sve no sedinjene s jedinstvenom misli i jednim duhom? Hoćemo li biti kadri da se tada vno ponese? Ili ćemo i opet biti krivci golemoj nesreći svojoj!

S kakvim stidom, s kakvom nevoljom u srcu se prvih dana rata. Bio sam na selu. Momci odlazili, pokupili se u crkvi, gde im je svećenik kraja mislio. Dodje propoved, ili bolje u oprosa reč. Mlad svećenik začu s oltara: pokon je svanuo čas odmazde. Napokon je svjedan, kad treba da zauvek obračunamo s tom nazovi-bračom, sa Srbima. Oni su sav rat

svili, oni su ona zmija, koju smo mi na svom gojili, ali sad ćemo joj mi glavnu satru. Živeo Ziveli naši vili momci! Zene su u crkvi plamuzevima su se iskrile oči više od vina, nego oduševljenja. Misa je svršila. Mladi su se momci svi ljudi u naponu svoje muzevske snage svredove, svećenik ih kao vojskovođa poveo

la, i oni su otišli (oko 60 ljudi) uz neprestano nie: „Živeo rat!“ Današ, nakon četiri godine, od ona šezdesetorice ni trećina na životu, je već davno priguata a rat još uvek traje.

Svećenik je onaj bio sin onoga kraja, sin sebi roditelja. Isticao se medju onima, koji su at proglašivali ratom za slobodu „hrvatskoga“ da. I takvih primera ne samo iz prvih dana no i iz vremena mira imademo nažalost na ne i stotine. Lahkounmi i besavesno igralo se sećajima naroda, potamnivalo mu se obzor nim predodžbama...

Škola smo imali malo. A gde je i bilo škola, te škole bile čisto narodne, bile su polovi- e: takve su bile i pučke i srednje. Narod bi to nazvao: „Po je, po ni“ naša škola. Pojam namomovina i država su se mešali u večnoj kon- i. Češko dete veli na pitanje: što je, da je Čeh, govora domovina Češka. Naše dete ne zna, da slovinsko, hrvatsko ili austrijsko. Sistem sred- škola bili su protunarodni. Detetu se blejalo z sve godine nauke, kako mora poslušati i učiti.

Onja škola nije bila odgojilište dobrih narodnih i, ne samo s dobrom voljom, nego i sa širokim kom, praktičnom sposobnošću. Srednja škola zojila je osobito u poslednje vreme — malo zeva. Srednja je škola — mesto narodnog za- a — bila tvornica krležjavih kotačića za rdjavi avni stroj.

Imali smo Dobriću, Mandića, Laginju i Spin- e. Ti su zidali. Nesebično, marljivo, s ljubavlju. da su došli mladji. Ti su rušili. Sebično, tromo mnogo trgovačkog neukusa.

Uzalud smo čekali, kad će biti bolje, i nama auti novi dani. U svojoj smo unutrašnjosti bili truli, zelen agnijo već plod, kako kaže Nazor. ao je doći silan vjhor i potresti s nama, pro- iti nas, i stvoriti iz nas bolje ljude.

Svu svoju sreću ili nesreću moramo tražiti u na. Da nas tudji omalovažavaju, razume se samo om, kad se sami nismo znali ceniti. I kad sami mo znali, što da u sebi cenimo. Da tudji nad na gospodare, ne smemo se toliko ni tužiti. Ta ko puta smo već rekli, da mi volimo slušati.

Dokad će tako ići? Kad će biti bolje? Kad se najpre mi sami u sebi preporodimo, p stanemo mi, svaki pojedinac od nas, drugim, im ljudima. Kad budemo više voleli svog su- a iste krvi, više voleli svakog dobrog čoveka. d budemo u narodnom pogledu gledali samo na odne potrebe, iznašali narodne zahteve, no ne oravili nikad, da mora ono, što mi zahtevamo, i prirodjeno pravo i dobro. Kad bude svaki ak. svaki gospodar, svaki zanatlija, svaki činov- i svaki učitelj svećenik, odvjetnik ne samo valjan ršivač svog posla, zanata, službe ili zvanja, no i ar čovek. Tada će biti bolje.

Mi imamo pravo, naše će pravo pobediti. Bit bolje već onaj čas, kad sami budemo hteli da je bude!

RATNI IZVEŠTAJI:

Austro-ugarski.

B e č, (D. u.) Službeno se javlja: Talijansko bojište: Na mletačkoj gorskoj fronti došlo je jučer opet do većih bojeva pešadije. Izmedju Canove i Asiaga navalise u ranim jutarnjim satovima čete sporazuma posle moguće topovske paljbe u gustim talasima. Neprijateljske jurišne kolone bile su svuda suzbijene uz najteže gubitke. Gde im je protuzavno uspeo, ustaliti se u našim linijama, poterali smo ih protusunkom natrag. Na isti su se način skršili na junačkom otporu naših četa svi pokušaji neprijatelja, da se raširi u predelu Asolone. Na ostalim delovima fronte topovska paljba i čarakanje ophodnja. — U Albaniji nikakvih osobitih događaja. — Poglavica generalnog stožera.

Nemački.

B e r l i n, 10. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja: Zapadno bojište: Vojna skupina prestolonaslednika Rupprechta: Revna delatnost neprijatelja izmedju Ysere. Na mnogim mestima fronte izveo je neprijatelj delomične navale, koje su pred našim linijama i u boju iz bliza bile suzbijene. Englezi i Francuzi nastavili su jučer, uloživ jake pričuve, svoje navale na čitavoj bojni frontu izmedju Ancre i Avre. Na obim stranexa Somme i uz cestu Foucaucourt Villers-Bretonneux soubili smo neprijatelja protunavalom. Pretrpio je teške gubitke. U cetrumu fronte stekao si je neprijatelj kod Rozleresa i Hangesta ozemlja. Naše protunavale zaustaviše ga zapadno od Lihonsa i istočno od linije Rozleres Orvillers. U noći povukli smo čete, što su se borile na Avre i na potoku Dom u stražnje linije istočno od Montdidera. Jugooistočno od Montdidera suzbili smo jaku delomičnu navalu Francuza u našim linijama. Nad bojnim poljem oborili smo 32 neprijateljska letala. — Poručnik Udet svoju 46, 47, i 48., satnik Berhild svoju 41. i 42., poručnik barun Richthoffen svoju 36. i 37., poručnik Billik 30. i 31., poručnik Bolle svoju 29., poručnik Koennecke svoju 26. 27. i 28. i poručnik Neumann svoju 20. zračnu pobjedu. — Vojna skupina nemačkog prestolonaslednika: Privremeno pojačana topovska paljba na Aisnei i Veslei. — Ludendorff.

B e r l i n, 10. (D. u.) Večernji izveštaj javlja: Bojna se fronta proširila od Ancre do Oise. Navale neprijatelja skršile su se pred našim bojnim položajima.

Car na jugozapadnoj fronti.

B e č, 10. (D. u.) Car se otputio dne 7. o. m. s poglavicom generalnog stožera, generalom pukovnikom baronom Arzom i ostalom pratnjom na jugozapadnu frontu. Najpre se odvezao u južni Tirol, pregledao tamo čete i primio deputacije časnika i vojnika. Kad je car pregledavao čete u Val Sugana, izronila su preko brda 4 protivnička letala. Nekoliko aparata uspelo se u vis i razvio se živahan zračni boj, u čijem tečaju srušio se jedan neprijateljski letak u plamenu. Car osta za vreme te borbe u zraku na uzletištu. Njegovo je Velicanstvo pregledalo i bojišta u gornjoj Italiji i proboravilo više vremena pri vojnoj skupini generala feldmaršala pl. Borojevića. Vjadar se izrazio veoma zadovoljivo o delima četa i o dobrom njihovom izgledu. Preko Udina i Beljaka povratio se car u Reichenau.

Rat.

U jučerašnjem našem broju javiti smo, da je Bonar Law saopćio u donjoj kući, kako su saveznic zaplenili „preko 1000 topova“. „Tagespost“ i „Gruzer Tagblatt“, što donose istu vest, govore samo o „preko 100 topova“. Nam je od dopisnog ureda bilo javljeno „preko 1000 topova“ i to ne samo telefonski, već i drugi dan pismenim putem. Isti originalni zapis imade takodjer novinska cenzura u svojim rukama.

Dopisni ured javlja iz stana ratne štampe: 7. t. m. nabacila je na naša skupina kopnenih i pomorskih letala uspešno neprijateljsko letalište Biskupis u Albaniji bombama. Zgrade i skladišta prometnog materijala bila su uništena. Požare se moglo fotografirati.

Francuski izveštaj od 8. kolovoza po podne: Nikakve promene na bojištu južno od Somme. Noć je bila označena delovanjem nemačkih topova u Champagnei. Nemci su pokušali nekoliko napadaja

u predelu Prosnesa, bezimenog brda i Souaina ali su bili suzbijeni.

Francuski izveštaj od 8. kolovoza na večer: Napadaj, poduzet od naših četa u svezi s engleskim četama južno od Amiensa, nastavlja se u z povoljne uvete. (Izveštaj opetuje po jedinosti, koje su poznate već iz engleskog izveštaja.)

Francuski izveštaj od 9. kolovoza na večer: Nastavljajući navale desnog engleskog krila potu- čile su naše čete danas nove uspehe. Izakako su skršile otpor neprijatelja osvojile su sela vierrepont, Minontoire i Hogest-en-Santerre. Na drugoj strani železnice istočno od Hongesta dostignuli smo selo Arvillers, koje je u našem posedu. Naš napredak u tom smeru iznosi od jučer u jutro 14 kilometara u dubinu. Osim znatnog materijala, koji do sad nismo mogli prebrojiti, dopremili smo 4000 zarobljenika. Naši gubici i oni naših engleskih saveznika su veoma niski. Na Veslei zauzele su amerikanske čete selo Elsmette, kod čega su zarobile 100 momaka.

Engleski izveštaj od 8. kolovoza na večer: Operacije započeli su rano u jutro Francuzi na frontu kod Amiensa. Pod zapovedništvom generala Rawlinsona napredovale su uspešno čete, što su tečajem noći bile pojačane, a da neprijatelj toga primetio nije. Francuske, kanadske i engleske su divizije napale neprijatelja na frontu od preko 20 milja, od Avre kod Brachesa do okolice Morlancourta. Neprijatelj je bio preneražen. Saveznici su austro napredovali. Prvi ciljevi bili su na čitavoj navalnoj fronti već rano u jutro postignuti. Napredovanje infanterije trajalo je tečajem prepodna uz pripomoć engleske konjice, laganih oklopljenih vozova i strojnih pušaka kao što i baterija. Otpor je Nemaca bio na nekim mestima poljutom boju skršen. Dopremljeno bi brojnih zarobljenika i topova. Francuzi su napali velikim junaštvom, prekoračili su Avre te su unatoč neprijateljskom otporu osvojili neprijateljske obrambene uredjaje. Severno od Somme postigli smo veći dio ciljeva već tečajem prepodna. Ali kod Chapillya i južno od Morlancourta odolevaše neprijateljska odeljenja dulje vremena tako, te se oko obiju mesta vodio ljuti boj. Ali otpor je konačno bio skršen i ciljevi postignuti. Južno od Somme bili su gotovo na čitavoj fronti osvojeni konačni ciljevi. Poduprta našim laganim oklopljenim vozovima napredovala je konjica preko naših pešačkih linija, kod čega je pregazila nemačke transportne i topovske vozove, opkoljivala sela te učinila mnogo zarobljenika. Opća linija ide kroz Plessier, Rozinavillers, Beaucourt, Caix, Framerville, Chipilly zapadno od Morlancourta. Plen se do sad nije mogao ustanoviti, ali dopremljeno bi više hiljada zarobljenika i mnogo topova.

Engleski izveštaj od 9. kolovoza na večer: Napredovanje trupe Francuzi zauzeše Fresnoy en Chaussee. Briti stje istočno od Le Quesnoy i Caix. Severno od Somme opro se snažno neprijatelj. Izmedju Chipilly i Morlancourta teški bojevi. Saveznici učiniše jučer 14.000 zarobljenika. Broj zaplenjenih topova nije se još mogao ustanoviti. Poslednjih je dana nastavio neprijatelj da ispražuje svoje prve položaje u dolini Lyse. Naša crta beše porinuta napred na celoj fronti od Lewe do Bourre severozapadno od Merville, na najdubljem mestu za 2000 jarda. Mi držimo Locon, Cornet, Malo Quentin i Petit Pacault. Severno od Kemmela izvedosmo uspešne mesne bojeve i porinusmo našu crtu u maloj daljini za 1000 jarda pri i tom učinismo 30 zarobljenika.

Belgijski izveštaj od 8. kolovoza: Umerena topovska delatnost. Pogodili smo neprijateljsko skladište municije te izazvali eksploziju u neprijateljskim linijama.

Amerikanski izveštaj od 8. kolovoza na večer: Mesni bojevi severno od Vesle dopustili su našim četama, te su si stekle područja.

London, 8. (D. u.) Kako doznaje Reuterov ured traje englesko-francusko napredovanje. Najveće do sad postignuta dubina iznosi 18 kilometara. Naši oklopljeni vozovi za konjicu (?) i tankovi napreduju pred našom linijom. Stećište železnica Chaulnes je gotovo dostignuto. Do sada smo dopremili 10.000 zarobljenika.

* K zračnom posetu gradu Beču. Dopisni ured javlja: Pilot se oplana, koji je jučer pao kod Schwarza, bio je uhvaćen nekoliko sati kasnije.

* Zaključak socijalno-demokratske stranke. „Pravda“ donosi sledeću objavu: Glavni odbor

na odlazak u Ukra- iste nije tame uope- na ceno i manje- mas ne cvate tam- oga, da stari nema- ovi doselili u Ukra- ratkom u Nemačk-

ivni u hotelu „Brieta- oces o tom senzac- beše Emo Davi- etak godina i Ku- i dečak, da su um- ovčeg s draguljima- beše namešten ka- i, te je imao veom- stupio je u službu- bio podređen Da- velik upliv. S vre- svoju vlast, priča- merici, dok u ban- odaje. Tako je svo- da, da je ovaj pri- Earlovu. Davit je u bliskoj svezi s- Earlova boravila- neograničeno po- ita. I nju je Davi- umelio, da donese- uloženi kod bla- nila, navali prema- i brijačom je bri- še. Medjutim, čim- Davita, koji je- in umorstva tripu- vodio trag k šest- je zločinac posve- ajan. Pokušao je- su uhvatili pismo- potrebito orudje- gorak plać, ispe- inteligentnog Da- nim ponašanjem- kao je ispočetka- ve. Dne 7. o. m. Davit bi od po- sudjen na 15 g- ođen na 15 g- o- postom i tamnom- dan zločina.

idije. Nakladom- va knjiga, koja- vački pripovije- Kristijana Sol- Dr. Julije Ro- mir Nazor; 5. go; 7. Rikard- rrvatsko pomor- lga je pretežno- je preštampane- ; treća nije još- temelju pred- niku“ i „Knji- nji 4 K; pre- pu služiti jedino- adresu: Arsen- la, broj 44, ili

u najam-odne uvjete- s jed- se od kuće,- nice, sjenokoše,- krave. Upute- Čeh u Rodiku- zina, Istra.

ini poku- Barbalice,-nskoj ulici, - novo prispjelo- učstvo.

rija. -ogu dignuti- KRMPOTIĆ- i 14. o. m.

socijalno-demokratske stranke Hrvata i Srba u ovoj je sjednici od 2. kolovoza o. g. jednoglasno zaključio: 1. Glavni odbor stoji na stanovištu potpunog samoodređenja (zajedničko priznavajući zaključke balkanske socijalističke konferencije od 1910. godine te ljubljanske konferencije od god. 1912., traži sedinjenje Slovenaca, Srba i Hrvata, kao jedinstvenog troimenog naroda. (Zaplenjeno.) U radu za ovaj cilj nastupat će socijalno-demokratska stranka samostalno i neovisno. 2. S obzirom na to, što zakon o izbornoj reformi za hrvatski sabor još nije stupio na snagu te u tome vidi nastojanje i reakcionarnih gospodujućih klasa Ugarske i njihove vlade, koje imaju svoje potajne sumišljenike i u Hrvatskoj, upozorava G. O. pristaše stranke, da se pripreme na ponovno poveljenje borbe za opće, jednako, izravno i tajno pravo glasa, kao temelj i početak demokratizovanja političkih uredaba Hrvatske.

* **Nemci slave Talijane.** Gradačka „Tagespost“ donosi članak, u kom upozorava Talijane u Trstu, Gorici i Primorju, da se svuda na tim mestima ugnjezdjuju Slovenci na sve pozicije, koje su pred ratom imali Talijani. Talijani su ostavili u velikom broju Trst i prebegli u Italiju, drugi su ostavili pred neprijateljem Primorje i Goricu, pa se ni sada još ne vraćaju, nego mirno gledaju, kako im jugoslavenski pokret otima staro tlo. Opatija, Lovrana, Pulj, Trst, Corica pa i Comono i Gradiška raste slovenstvo; i mirni, jednostavni ljudi, koji su oba jezika govorili i bili skloni talijanskoj kulturi, danas postaju svesni Slaveni. I tamo, gde nikad nije Slovenaca bilo, kao u frijulskoj plodnoj dolini, danas se svom snagom tamo tiskaju. Talijanski kapital je neaktivan, dok slovenski radi. „Tagespost“ a i Nemci vrlo su zabrinuti za Talijane, čija im je kultura bliža, nego slovenska, i pozivaju ih, da se vrte na svoja selišta, da sačuvaju nekad talijanske krajeve od sloveniziranja.

* **Konferencija socijalista u Švicarskoj i Česli.** „Slovenskom Narodu“ javlja praški dopisnik: Neki mi je zastupnik pripoveda, da se u vladinim krugovima oko ministarstva izvanjskih posala govori o novoj konferenciji socijalista, sada u Švicarskoj. Smerala nem u kombinacija, Habermann je spojen s češkim „veleizdajnicima“, tako da je ministar izvanjskih posala u brizi radi osoba. Koga da pošalje? U kombinaciju su uzeli sve socijalističke vodje, prevaćali amo, tamo, sve uzalud. Odlučili su dakle pokucati u narodnih socijalista, tk. zv. zastupnika češke socijalističke stranke, ne bi li koji hteo dati jamstva, da će na konferenciji govoriti u smislu sadašnje situacije Austrije. Tako su daleko došli u Beču, da ne bi bilo nikakvo čudo, kad bi ponudili Klofaču, da ide u Švicarsku strojiti medju socijaliste propagandu pod istim uvjetima, pod kojima je išao Susteršič! — Nužda je velika i ganutljiv bi bio prizor za dramatičara videti Klofača, kako bi ga takav predlog iznenadio.

Iz bivšeg ruskog carstva.

Bilanca boljševičke vlade. — Pro i posle deset meseci. — Kako se Rusija strovalila nizbrdo. — Evoluolija boljševičkih ideja. — Nova revolucija.

O sadašnjoj b rbi koja se vodi za vladavinu u Rusiji piše praški „Venkov“:

Dne 16. srpnja 1917. beše u Rusiji proglašena republika s predsjednikom Kerenskim na čelu. Od tog dana razvio se unutrašnji boj stranaka, koji je dovršio pobedom boljševika 9. studenog, pod diktaturom dvaju politudjina Lenina i Trockog. Ma da je velika Rusija trpela neizmerno ratom u tri prošle godine, ipak beše još bez ikakvog straha; imala je još svoju vojsku, imala je neizmerna pomoćna sredstva, i što više gledala je puna nade u revoluciju, u one, koji su o sebi govorili, da znadu za sredstva i puteve, kako je spasiti, uskrsnuti, obnoviti. Nijedna vlada, može se s pravom reći, nije uživala pri svom porodu takovu sklonost narodnih slojeva, kao baš vlada sovjeta radničkih i vojničkih koja je kretom ruke dobila vlast nad celom državom i njenim neizmernim bogastvom.

Sada ili nikada! beše lozinka u onaj čas. To beše doba, kad se imalo odlikovati državno delo i sposobnost spasitelja Rusije. — Od slavnog proglašenja „diktature proletarijata“, kako stoji pisano u pravnoj knjizi, prošlo je tekar devet meseci. Što se medjutim dogodilo? Kamo su došle prilike u Rusiji? I kako gospodare boljševici s velikim fondom, što im je poverilo poverenje naroda? Pre svega: boljševici su izbacili Rusiju njene obrane. Raspustili su vojsku i zemlju bacili tako u naručaj Nemačke. Prosinca beše započeto mirovno pregovaranje u Brestu Litovskom. Ta se pregovaranja syršise naredbom od 20. veljače, kad je Trocki prihvatilo bežičnim brzojavom mirovne uvete. Na to je sledio mir s Ukrajinom 1. ožujka. Oba ta ugovora imadoše da budu sreća za izmučenu zemlju; no svi odlični muževi ruskog sveta posvema su drugog nazora. Ali moglo bi se očekivati, da će boljševici popraviti svoju izvanjsku pogrešku dobrom politikom u unutrašnjosti. No kako izgleda istina o Rusiji, o njenom unutrašnjem životu? Sve

informacije zvuče slono: sva je trgovina uništena; proizvod, dovoz oslabljen, društveni porredak potkopan i prevraćen. Anarhija je danas tamo veća, nego li ikada pred tim.

Svega je nestalo ljubavi, poverenja u ideale, slobodu i pravo. Boljševici se latioše nasilja, da se uzdrže. Danas su najnevidjenija stranka u celoj državi. Bili su predstavnici revolucije. Danas raste protiv njima elementarni otpor i sveopće se sudi da mora doći do nove revolucije, da se Rusiju oslobodi od strahovlade. U celoj zemlji odziva se zahtev za reviziju mira i za oslobodjenje slobode te za slobodu štampe. Trenutačno je uspeo boljševicima uzdržati svu vladu, no uz cenu tako krvavu, da režim je njihov napunio tamnice, uništio živote protivnika i uzbudio raspoloženje za politička ubojstva. Rusija je poplavljena plakatima i zapovedima, da njeni neprijatelji provaljuju u zemlju, da je unište. Uistinu radi se o drugoj stvari: radi se o oslobodjenju Rusije od boljševičke vlade, od strahovlade.

Takva je bilanca boljševičkog razdoblja ruske republike. Žalosna je straš. Tumačenje, da imperijalizam i kapitalizam te neprijateljsvo sporazuma hoće, da unište Rusiju, jeste prevara. U stanju, u kakvom se nalazi Rusija, ne može disati ni živeti. Iz tog jarma ima se je izvesti.

Dopisni ured javlja: Engleska je vlada dobila vest da su boljševici radi strelanja člana sovjeta u Murmanu uapsili engleskog generalnog konzula u Moskvi i čitavo osoblje francuskog i engleskog konzulata. Talijanske novine javljaju, da Wilson namerava poslati u Sibiriju isto toliko četa, kao što i Japan. Prisustvom francuskih, engleskih i američkih četa ima se posvedočiti jednojnost u shvaćanju alijiraca.

O strateškom preneraženju.

Iz stana ratne štampe širila se nedavno vest, u kojoj su se krivile različite prebeglice zbog događaja na Piavi. U onom smo komuniqueju čitali, kako je radi toga izostalo strateško preneraženje, što je bez sumnje važan faktor u ratu i u pobedi. Predočivanje vojskovođstva na taj način bilo je i suviše jednostavno, e bi se moglo predmnevati, da je onaj izveštaj bio sastavljen iz strateškog i vojničkog gledišta. Iz strateškog je stanovišta upravo neshvatljivo, kako je stan ratne štampe mogao tako površno opredeliti značenje strateškog preneraženja. Dovoljno je napomenuti samo jednu neoborivu činjenicu, da se dokaze sva neodrživost ovih tvrdnja. Danas operiraju generali s milijunima vojnika. Poznato je, da su u vojsci — pošto je to narodna vojska — zastupani svakojaki elementi, i dobri i zli i verni i neverni. Današnja vojska nije dobrovoljačka vojska već postoji vojna obvezatnost, koja obuhvaća i kažnjajke, dakle valjane i nevaljane osobe, sposobne i nesposobne. Nema vojske na svetu, koja ne bi poznavala prebeglice, a pogotovo u predvečerje jedne ofenzive. Ako se dakle preneraženje neprijatelja sastoji jedino u tome, da navala usledi na jednoj točki, na kojoj je neprijatelj nije očekivao, ovo je strateško preneraženje odviše primitivno zamišljeno, e bi vojskovođa mogao ozbiljno s njom računati. Kako postoji u svakoj vojsci pogibelj, da prebeglica odu neprijatelju inesto, na kojem se sprema navala, bilo bi upravo lakoumno od šefa vojske, kad bi sve svoje nade uložio na ovu, veoma sumnjivu kartu, na ovaj pliki slučaj. Mentalitet generala, koji bi u tom smatrao glavnu zadaću svog generalstva, morao bi prema tome biti veoma ograničen: nipošto uzvišeniji nad umom kojekakvog indijanskog razbojnika, koji običaje u pričama iznenadivati na taj način svoje dušmane. Strateško preneraženje znači nešto posve drugoga, važnijega, od „prostornog“ preneraženja sasma odelloga. Pogotovo vredi to za talijansku frontu, gde se ovo „prostorno“ preneraženje ne daje zamisliti. Fronta, koja dolazi u obzir kod ofenzivnih poduzeća, nije dulja od 200 kilometara. Osim toga imaju Talijani prednost unutarne linije, t. j. oni drže unutarnji dio kuta tako te s jednom centralnom pričuvom štite dve fronte. Čitav nam ovaj rat dokazuje, da su se pobeđe izvojevale preneraženjem, ali nipošto „prostornim“ preneraženjem. Za ovo preneraženje, koje je u svakom slučaju drukčije, jer ne bi inače moglo više da iznenadi, trebalo je mnogo uma i mnogo rada. Ovaj umni rad daje generalštabu pravo na opštanak. Premotrimo li dosadani razvoj rata, možemo ustvrditi, da se preneraženje osniva na taktičko doterivanje pripreme za navalu. Prodor ruske fronte kod Gorlice nije usledio rad toga, već usled posve nove taktičke pripreme, koncentracije nadmoćnog topništva na onom mestu, koje je usled neobčnosti taktike napadača posve zbulilo branitelja, što nije nešio takvoga očekivao. Prodor ruske fronte bio bi se posrećio i na svakoj drugoj točki. Da je usledio baš kod Gorlice, za to nije bila merodavna potreba preneraženja neprijatelja na izvesnom prostoru, na kojem nije očekivao navalu, već su ovo mesto odredili strateški ciljevi vojnog vodstva. Brusilova je ofenziva postigla početne uspehe samo zbog toga, što je posle Gorlice bila ruska vojska taktički posve novo izvežbana. Nemačka ofenziva kod Amiens prenerazila je Engleze silovitošću taktičke pripreme, koja je bila u tancine promišljena i majstorski izvedena. Isto se može

reći o prvoj bici izmedju Reimsa i Soissons u načelu je preneraženja sadržano, da se jednodavno ne sme opatovati. Ako se opetuje, ne uspe. General Nivelle osvojio je posle velike ofenzive kod Verduna sa nekoliko divizija izgubljenog položaja i to za nekoliko dana. General Nivelle kušao je istu metodu u bici u Chaulnes ali nije više uspeo, pošto je njegova taktika poznata Nemcima. Iz istog razloga nije uspela engleska ofenziva na Sommi i u Flandriji. Iz razloga zapela takodjer nemačka ofenziva padno od Noyona već nekoliko dana iza ponosrećila se ona izmedju Soissons i Reims drugoj je strani — kako javljaju nemački izveštaji — delomično francuska ofenziva usled tankova. Ludendorff, koji se veoma stvarno o toj ofenzivi, kazao je, da su Nemci očekivali frontu izmedju Chateau-Thierry i Soissons da ih ova navala dakle nije prenerazila; ali upotreba tankova u golemom broju prenerazila mačke vojnike te je s toga mogao neprijatelj uznapredovati. Unatoč tome dakle, što su očekivali na tom mestu navalu, što je preneraženje bilo a priori isključeno, bili su ipak preneraženi i to na jedini način, na koji jedan valjan general preneraziti drugoga, što kodjer vredan i savestan: taktičkom opremom. Ali sve se to može i drukčije ustvrditi. Navala za tim, da postigne strateški uspeh — ne samostalno. Strateški se uspeh može postići izborom navale, koje sadržaje nekoje okolnosti, koje igraju uspe li navala, važnu ulogu. Ide se u ovim, da se stavi čim već broj neprijateljske izvan boja, a da za to ne treba direktno žrtvovati vlastite sile; ili opkoljenjem ili ugrožavanjem boja ih presećanjem stražnjih spojeva itd. Strateg može dakle kod navale uzeti u obzir mesto, gde neprijatelj ne očekuje navalu, jer ovakva mesta najdaju nekakvog izgleda za odlučnu pobeđu. I na takva mesta za neprijatelja obično bez opasnosti stratega ne vodi rat, da polučiti taktički uspeh strateški, mora dakle udariti baš tamo, gde se neprijatelj iz geografskih ili komunikacionih razloga osobito ugroženim, gde je dakle koncentrirao sile. Da su Nemci navallili u smeru na Amiens, odlučila okolnost, što Englezi nisu tamo rat s navalom, već životna važnost Amiens za alijant kad su prekjucer navallili Englezi u smeru Chaulnes, učinili su da ugroze nemačke pozicije Montdidjera i Noyona: da prekinućem tog čista željeznica prisile nemačku vojsku izmedju Montdidjera i Noyona na uzmak. U biranju prostora za dakle vojskovođa na strateške mogućnosti, mu pruža područje. Preneraziti će dakle neprijatelj jedino načinom, kako izvede navalu, dakle neprijatelj taktikom. Kadkada može medjutim uspeti: da neprijatelja prenerazi i po vremenom: po prostoru ali to je igra sreće i slučaja; a valjani stratega sme time računati kao s sigurnim veličinama, mora uvek pretpostavljati, da je neprijatelj opreisan i savestan i da može li pomoću vlastitog poduzetja ili prebeglica doznati za trenutak i mesto ofenzive. Na talijanskoj je frontu, na kojoj se može uzeti ofenziva samo na širini, kako smo kazali, 200 kilometara, je preneraženje, kako ga nazvamo po prostoru, gotovo isključeno. Da imade general samo ovu mogućnost strateškog preneraženja, bi gotovo isključeno izvojevati pobeđu, a mi znademo svi da to nije isključeno.

Iz slavenkog sveta.

Iz Slovenije. U utorak, dne 6. o. imalo je Katoličko tiskovno društvo u Ljubljani svoju glavnu skupštinu. Ta se glavna skupština očekivala s velikim zanimanjem. Katoličko tiskovno društvo postoji već trideset godina, zaslužuje priznanje, da je za slovenski deo jugoslavenskoga naroda učinilo u kulturnom pogledu mnogo. Društvo je središte katoličkog duševnog života u Sloveniji, poseduje najveću slovensku štampariju, izdaje „Slovenec“, najrašireniji dnevnik u Sloveniji, „Jugoslovan“, „Domoljub“ i „Dom svet“. Nije čudo zato, da je mnogo zavisilo toga, kakav će odbor biti izabran. Slovensko svećenstvo, glavna opora društva, razdeljeno u dve struje: jednoj, umirućoj i truloj, idol je dr. Susteršič, drugoj, mladoj zdravoj, koja se snažno razvijala, beše duševni vodja pokojni dr. Krek. Prema istaknutim muževima dele ih na Susteršičevce i Krekovce. Na toj je glavnoj skupštini pobeđujuć struja blagopokojnog dr. Kreka. Rezime glasovne beše 426:175. Katolički „Slovenec“ veli, da je taj dan glasovanja bio uistinu istorijski dan. Prilikom svoje tridesetgodšnjice, može se reći u punoj muževnoj dobi, pokazalo je slovensko društvo, da je u svojoj jezgri zdravo, je, time ujedno izrečen sud svećenstva o politici dr. Susteršiča i jedamput za uvek dokazano, da protunarodna politika u Sloveniji izgubila poslednju svoju nadu. Skupštini je prisustvovao i ljubljanski knez-biskup dr. Jeglič te je bio odano srdačno pozdravljen od svojih štovatelja. „Jugoslovan“, koji je bio obustavljen na neodređeno vreme, jer je bajagi ustrajao uz svoj napredak pisanja uza sve opomene, počeo je dan opet izlaziti. Na posredovanje zast. Gosli

Grubera, da izgledi uvredu nanešenu gosp. Inon-
 šeku K 40.—. Gosp. Nr. Novina, Lekarna Pec-
 novsky, Zagreb, sabranih za n. b. K 15.—. Gosp.
 N. N., Rijeka K 20.—. Gosp. R. Katalinić Jeretov,
 Beč K 20.—. Gosp. Josip Grašić, župnik
 Beran, za n. b. K 30.—. Gosp. A. Kučan, Me-
 dak, za n. b. K 30.—. Gosp. J. Naračić, Vrbnik,
 sabranih za n. b. K 150.—. Gosp. U. Kilvain, le-
 karnik, Topusko, sabranih za n. b. K 700.—. Gdja.
 N. Hribar, Velika Gorica kao članica čete K 100.—.
 Družba škola, Cres, prihod zabave K 49.36.
 Gosp. J. Dujak, Sisak, dar obitelji gosp. G. Bog-
 danovića, mesto venca na odar pok. N. Fajdelić
 K 10.—. Općina Sibenik K 250.—. Gosp. N. Sin-
 čić, Klana, sabranih medju škol. djecom K 8.—.
 Župni ured, Dobrinj, sabranih sa n. b. K 50.—.
 Uprava „Jutarnji List“, Zagreb, dar gosp. N. Jura-
 šića, Ogulin K 46.—. Ista uprava dar gosp. Stj.
 Beloševića u Hrašćini — Trgovištu K 70.—. Na-
 djeno u škrabici u Lovranu 30 fillra. Gosp. D.
 Bosiljevac, Hvar, zapis blagopok. oca K 500.—.
 Gosp. Kvirina Koljevina, Riponda, sabranih medju
 decom K 10.50. Gosp. N. Vežić, član čete, Drniš,
 sabranih za n. b. K 784.—. G. dr. Vl. Pavlaković,
 Dvor K 100.—. Gosp. Fr. R. V. Petraković, Pod-
 gorac, sabranih za n. b. K 680.—. Gosp. Fr.
 Filipčić, Zminj, sabranih K 300.—. Gosp.
 J. Vojnić, Podgrad K 10.—. Gosp.
 N. Tomasić, Rogočana, čisti prihod zabave K 385.—.
 N. N. Volosko K 1140.50. Gosp. A. Gervais, Vo-
 losko, sabranih prigodom venčanja gosp. Hahna
 i dražesne g. Nerozy na Rijeci dne 14. srpnja
 1918. K 500.—. Opć. uprava, Klana K 550.—.
 Opć. uprava, Klana K 200.—. Opć. poglavarstvo
 Brod na Kupl K 25.—. Gosp. P. Šantić, Ka-
 štela, sabranih za n. b. K 50.—. Gradsko
 poglav. Ivaničgrad K 50.—. Gosp. K. Jelušić, Ka-
 stav, u ime svoje, brata Ljudevita i sestara Matilde
 te Ljubice daruju u spomen stogodišnjice rođenja
 pok. oca Ljudevita K 109.—. „Novosti“, Zagreb, u
 ime starih prinosa K 182.—. Ured. „Glasnika“,
 županije Požeške K 60.—. Opć. opskrbiti ured Si-
 benik K 500.—. Uprava „Slov. Naroda“, Ljubljana
 K 100.—. Hrvatska pučka škola, Kan-
 fana, prihod škola zabave K 135.80. Ured.
 „Glasnika“, županije Požeške K 50.—. Pogl. upr.
 općine, Ogulin K 50.—. „Upr. Slov. Naroda“,
 Ljubljana K 50.25. Gosp. K. Jelušić, Kastav, sa-
 branih u škrabici u gostioni gosp. B. Vlahu
 K 12.96. Presv. I. bar. Ožegović, dar g. markize
 Strozzi u Zagrebu K 100.—. Gosp. P. Rogović,
 Radgona, sabranih za n. b. K 200.70. Općinska
 štedionica, Drniš, sabranih za n. b. K 2500.—. —
 Živeli plemeniti darovatelji! Napred za Družbu!

Dopisi iz Istre.

Iz N. Zašto iz N.? pitate. Zašto da se grad
 ili selo ne imenuje? Čemu tajnost? Ta i nemački
 generali morali su javno pregovarati sa boljševicima
 u Brestu! Da istina je. Nu evò, da Vam rećemo
 uzrok. Ovo šta Vam javljamo, ne događa se samo u
 u jednom mestu. Aprovizacije su svugde i prilike
 su u njima podjednake, pa ovo što iznesemo neka
 se svaka domišlja, da je baš od njezinih srećnika iz-
 neseno. Naša je općina velika, ima 87aset podopćina,
 pa sad na primer dele šećer i u jednoj ga podopćini
 davaju 50 dkg po osobi a u drugoj samo 40 dkg.
 A to sve u jednoj općini, kako je to moguće, da ni
 općinari ne mogu dobiti istu množinu neke robe? Jer
 to nije tek sa šećerom. Uvek nešto fali, nečega je
 malo, neko ostane bez svog dela (naravno oni naj-
 siromašniji) uvek nekakova nejasnost, nesuglasica!
 Ma zašto da jedamput, bar jedamput, ne ispane
 nešto u redu, na opće zadovoljstvo, pitamo pokorno
 naše slavne poglavare u N.? Zanimalo bi nas takodjer
 znati, da li odgovara istini, da deca ispod 6 godina
 i stari iznad 60 (odnosno 70 godina) imaju pravo na
 veću porciju šećera. Kod nas naravno ne dobivaju
 većih porcija, ali negde da dobivaju.

Iz Proštine. Prošlu sedmicu pokosila nam
 je nemila smrt 3 života. Ove mlade duše na pragu
 života moradoše sagnut glavu pod mač smrti. Tro-
 godišnji boravak u severnom podneblju istrošio im
 je pluća. Treća što ju oplakavamo bila je već starica,
 koja je mirno čekala da ju pozove bog k sebi. Jest
 to majka scoskog župana u Segotićima, žena valjana,
 radina, a u pogledu štedljivosti lipečna. Njezin život
 potekao je, kao i život cele obitelji, u neprestanom
 radu, napornom i poštenom. Ono, šta je u znoju
 stekla nije razdavala, štedila je veoma, ali nije ni
 nikog u njegovom delu prikratila. Radnost, štedlji-
 vost i noštenje resilo je nju i celu obitelj. Lepe
 svakako vlasnosti, osobito danas, gde susrećemo na
 svakom koraku prevaru i hibanost. Pokoj njezinoj
 duši, bila joj zemljica laka!

Veoma je težak za nas gubitak onih dveju mladih
 sila. Mladić i devojka od 19 godina, pa mesto k ol-
 taru — u grob! Oh kruta sudbino, šta si nam do-
 sudila! Oh gospodo ministri i velikaši, koji ste rat
 učinili i nas u tudjini isterali, te mi tamo izgibosmo
 i razbolesmo se, pitamo Vas: ko će sada kuće ob-
 noviti i starce majke hraniti?!

Osobito je gubitak mlade Marije Peruškeve
 iz Peruški osetljiv, težak. Bila je najnaobraženija
 medju svojim vršnjakinjama. Boravak medju Češki-

njama raširio joj je pogled. Znala je izvršno čitati i
 pisati. Čitala je rado i zanimala se je za sve dobro i
 plemenito, za što se idealna mlada duša može zani-
 mati. Čekala je velika zadaća medju njezinim neukim
 sestrama, kojima treba i saveta i primera. Velike
 smo nade polagali u nju, pa eto i ona nas ostavi i
 mi uzalud gledamo da je koja zameni. Možda će
 koja od mladih. Bila je jaka i rumena, ali bolest je
 u Morayskoj i njoj krila polomila, te kad se vrati
 k svom moru, ona srvana klesne, usne za navek.
 Svetla će joj ostati uspomena medju nama!

Iz Vareški. Otkad su se naši begunci kući
 vratili, podučavala je decu na ovoj školi gdjica. Fuma
 Družetić. Samo ona. U vreme mira imala smo dve
 sile, naša je školska zgrada lepo i moderno uređena
 dvorazrednica sa dva učiteljska stana, deca je za školu
 skoro 200 pa bismo molili školske oblasti, da nam
 ovamo pošalju i opet dva učitelja ili učiteljice.
 Najvoleli bismo mlade, energične i poletne sile. Du-
 ševno starim i lenim dušama nerado našu decicu
 poveravamo. Naša želja i molba a njihova moć i
 odluka! Imamo dva svećenika, pa kad možemo dva
 svećenika preživeti, preživeli bismo i dva učitelja.

Dnevne vesti.

Bojkotiranje hrvatskog kazališta. Hrvatska, do-
 bra, plodna, bogata i darežljiva majčica naša za
 jedan je svoj unikum bogatija. U celom svetu ne
 bi bilo moguće ono, što u Hrvatskoj, osobito u
 njenoj prestolnici, u kraljevskom gradu, belom Za-
 grebu. U časovima, kad se toliko naglašuje narodna
 sloga, jedinstvo i usredotočenje sviju narodnih
 snaga, u hrvatskom se saboru nabacuju pojedinci
 nepristojnim primedbama, dok se u stranačkoj
 štampi besni nerazumu na svog protivnika, koji je
 drugog mišljenja. Kao vrhunac političke nesredje-
 nosti dolazi spor izmedju i tendancija hrvatskog ka-
 zališta i Društva hrvatskih književnika i novinara.
 Zagrebački listovi o tome javljaju: „Svojedobno je
 intendant hrvatskog kazališta pl. Hreljanović izjavio,
 da mu nije stalo do mišljenja Društva hrvatskih
 književnika i novinara. Pozvan na odgovornost za
 tu izjavu, on je šutio i ostao kod nje. Sada je
 Društvo hrvatskih književnika i novinara zaključilo,
 da će bojkotirati kazalište, te ne će o njemu ni u
 beletističkim ni dnevnim novinama donositi ni reči.
 Na ovaj su zaključak pristale sve novine, osim služ-
 bene i koalicioaške „Hrv. Rijeci“. — Koliko li
 surave međusobne nesnošljivosti izbija iz tog slu-
 čaja!

Hrvatski šinkum!

Češki i poljski vojnički listovi u Sibiriji. Pr-
 vog srpnja izasao je u Vladivostoku prvi broj
 češkog službenog vojničkog lista, koji donosi
 članke i na francuskom jeziku. U Harbinu izlazi
 poljski vojnički list.

Unosna služba. Prošlih dana beše zatvoren
 vodnik Steinhofer streljačke pukovnije br. 1 u Grazu,
 koji je neverovatnom drzovitošću otimao na kolo-
 dvorima u Špiffeldu, Fehringu, Studencima i drugde
 ljudima živež, što su teškom mukom pokupovali u
 seljaka i nosili u uprtama kući. Izdavao se za služ-
 benu osobu te je znao posvuda dobiti svoje po-
 megače, kojima još nisu ušli u trag. Pri tom raz-
 bojničkom poslu zaslužio je, kako kažu, više tisuća.
 Sada je konac njegovoj slavi, a ogorčenom narodu
 ne ostaje drugo, nego da se primiri.

Narod stradava. „Slovenskom Narodu“ piše
 njegov celjski dopisnik: Narod stradava a u „zrač-
 nom lečilištu“ Plankenwart kod Graca može čovek
 da pročita sledeći jestvenik za visokorodjenu go-
 sponu: Zajutak: kava i kruh s maslom; ru-
 čanje pre podne: jelo iz jaja s mlekom;
 obed: juha, pečenka, prikuha, sočivo i mučnjak;
 u žanca po podne: bela kava s marmeladom ili
 čaj; večera: pečenka, gnjat, prikuha, polenta,
 meso, sočivo, te još za desert pecivo ili kompot.
 Ratni lihvari zajista ne poznaju drugde rata osim
 — u svojim džepovima.

Simptomi. Dva umorstva na istoku u kratko
 doba: jedan diplomata i jedan general podlegoše
 istom ubojitom oružju. Ista dizorijentacija, koja vlada
 u nemačkoj štampi o općim prilikama u Rusiji, vlada
 i glede uzroka tih nedela. Nesposobnost shvaćanja ab-
 normalnih prilika u koje je zapala Rusija zbog brest-

litovskog mira odražava se u nagadjanju faktički
 vaca. Nemački službeni izvori podiču umorstva
 tanti, ali pučki komesar Vorovsk poriče istinitost
 tvrdnja. Tko imađe pravo? Teško je rešiti ovo
 ali je i od posve sporedne važnosti. Važno je je-
 živanje onih momenata, što su učinili, da se umor-
 nije dojmilo tako snažno niti onih krugova, ko-
 njim bili direktno pogodjeni. Umorstvom Mirba
 Eichhorna nije bio svet niti najmanje prenera-
 da se sutra desi opet takav zločin — niko se
 čudio. Drugo bi bilo, da dođe sutra vest, kako
 Francuskoj ubili Focha ili u Engleskoj Lloyd Ge-
 — ali u Ukrajini ili Rusiji, to nije ništa neobi-
 U Ukrajini vlada hetman, koji je zemlja: namet-
 silom podržavan. U Rusiji vlada boljševički s-
 deće dugotrajne i revne nemačke propagande,
 su Lenin i Trocki još na kormilu, mogu se u
 zahvaliti i Berlinu. Ovaj Trocki i ovaj Lenin
 glasili su ovih dana teror vladnom metodom
 su načelo primili sada u program — u praks-
 vadjaju ga već mesece i mesece. Odnosaji iz-
 vlade i podanika označeni su dakle terorom ili
 pošto nije začudno, da kadkada i terorizovan-
 kolac i terorizuje. Pomoću bajuneta ili orga-
 vanog terora vlada hetman Skoropadski nad-
 jinom. Načela, na kojima gradi vlada svoju
 nikoš, su individualna mnjenja vladodržaca ili
 volja njihova. Ako je pojedinčeva volja jedin-
 i ako je dopušteno dati ovoj zemlji moć pomo-
 rora, postaje politički boj otvorenim ratom
 protiv sviju, a teror vlade i teror pojedinca
 jednaki način legalna sredstva. Krivca se može
 duše kazniti, ali ne na temelju kojeg zakona, ko-
 upotrebi li ga se uopće — imade vrednost
 formalnosti, već opet na temelju terora ili prav-
 čega. Načini s većom silom snabdeveni: poje-
 kazni slabijega, hetman Skoropadski Donakoga,
 nepoznatog ubojicu, ali jedan i drugi stoji na
 nivou, a što se može kazati o jednom, može
 tvrditi o drugom. Može se dakle s onim istim
 vom kazniti, s kojim su nemački „feldgerichte“
 ministrima nezavisne Ukrajine. Zulumarstvo u
 nije drugo, nego posledica demoralizacije jav-
 usled boljševičke i hetmanske samovolje. A to
 pravo nije ni zulumarstvo: jer u zemlji, gde se
 latovi nijedan nije lat, a gde su svi teroristi, ni
 jedan terorista. A mislimo, da imademo pravo
 je u Rusiji raspoloženja jednako skladištu mun-
 Mala iskra uzasna eksplozija. Svaki je pošten
 u srcu terorista, a izvede li jedan čin ili ne, to ni-
 visi o osvedočenju, već ličnoj snazi. Takvim ide-
 prilikama ide u susret naša „civilizovana“ Ev-
 A onaj, koji hoće zaustaviti taj razvoj, koji že-
 baviti svet, defetista je i pacifista i izdajnik d-
 vine. Kamo plovimo?

Mali oglasnik.

Bravarska
 i mehaničarska radiona
 sa skladištem željeza
SCAMPERLE, ulica Lucca 1.
 ima na skladištu: Malih šted-
 njaka, železnih ploča i žerav-
 nika za ognjišta, peći za kruh,
 sičeve za vodu, posebnih
 lokota u svim veličinama,
 ključanica, utija (gladčala),
 čavala i čavlića svake vrste
 i svakojake železne robe.

Traži se stan
 sa dve sobe i kuhinjom.
 Adresu položiti kod
 uprave lista.

Rabijeno pokućstvo
 kupuje i prodaje tvrtka
Filip Barbutić
 Sišanska ulica.

Traži se devojka
 za sve kućne poslove
Siličić, ulica Fr.
Ferdinanda br. 1

Daje se u najam
 uz ugodne uvjete
posje
 sastojeci se od
 staje, oranice, sjeno-
 šume i tri krave. I
 daje Ivan Ček u R-
 z. p. Kozina, Is-

Pečatni vos
 dobiva se kod tvrt-
 Papirnica J. KRMPOTIĆ.

Podupirajte našu Družbu

Novo! Novo!
 Ivo Vojnović:
 „Dubrovačka Trilogija“
 Emerson:
 „Napoleon“ ili „Čovjek
 od djela“
 kao i mnoge druge knjige
 „Narodne i humanistične
 knjižnice“ mogu se dobiti
 kod podružnice
Jos. Krmpotić, Pula
 ulica Franje Ferdinanda br. 3.

Oglasujte
 u „Hrvatskom Listu!“

Još je vrijeme.
 Pristupite osjeganju ratnog zajma, koje predstavlja opsežno
 obezbjeđenje obitelji. — Povoljni uvjeti, bez doklada i sporednih
 pristojbina. — Prijave prima: Osjeganjavajući odlo o k. austrijski
 zaklade za udovice i siročad palih vojnika, **Trat, Via Lazzaretto** v-
 chio 3, i **Kotarski odjel u Gorici, Cirknici, Sežani, Kopru, na Vo-**
loskom, u Puli, Pazinu, Grižnjanu, Villa Vicentina, Kermenu, na Cresu,
u Lošinj, na Rijeci i na Krku, dalje i banke: Anglo-Austrijska
banka, Jadranska banka, Središnja banka njemačkih štedionica, Kreditni
zavod za trgovinu i obrt, Banca Commerciale Triestina, Banca Triestina-
Istria, Živnostenska banka, banka „Unione“ i druge, konačnc: c. k.
porezni uredi, općinski uredi i školska ravnateljstva u Trstu, Istri
Gorici i Gradiškoj.

CENA lista: U
 za citavu god. K
 za polugodište K 12
 tromesečno K 12
 sačno K 4.—, u n
 daji 16 fil. pojed
 061. ASB primaj
 apravi lista trg C

Godina IV

Manje
Mi Hrvati
 čovek čuje, mi
 vicu sveta, d-
 bomba. U istini
 građani, koji t-
 a kamo li čov-
 zbiljskim živo-
 snarimo o bol-
 dobročinitelj u
 u maštanju, da
 namo doduše
 pismeni tim go-
 novinara, rodje-
 24. godine svak
 modernijih idej-
 24. godine žive
 i ideala, a osta-
 ne može hraniti
 rama. Kod nas
 janje. Veliko o-
 sviju sila, da se
 sveta, e bi se j-
 lko zdvajanje
 doba i neogr-
 kronična bolest
 ideje, koje prec-
 druge i treće r-
 realan i prakti-
 kod nas nemoj-
 Francuskoj ili
 smemo zaborav-
 rad, za mučni i
 nas se upravo z-
 nas je rad neš-
 ore, samo nek-
 ljubavi do rada
 te samo uz
 ljudi: Svaki je
 e lj usavršenje
 društvenih pril-
 da se taj cilj m-
 vrši strogo i se-
 šo opet znači
 jedna ruska rev-
 izrabljivao man-
 Revolucija je in-
 bodi od svih o-
 narac, koji je p-
 imetak, mislio j-
 košju sve do ko-
 došetio toga, da
 se razbaštinjenj-
 narodnom radu
 i obudi interes
 učinivši ga d'or-
 kroz rad od pr-
 rektno i indirek-
 još nerazvrtim, d-
 što su ga dotle
 dostatne ideje i
 sumnje boljševič-
 dozreo ovim ide-
 novi socijalni re-
 vesnu količinu e-
 dučnost: samo u
 energija preobra-
 Najveći je greh
 razbojstva, koji s-
 vložinstva i zulu-
 rodni zahtev od
 sadnog čoveka, i
 se sve cedi od
 raznju. Besposlic-
 oničnost, ukoče-
 i treće opovrgav-
 Gbanje mišica b-
 je igra, a igra —
 je nešto, što ima
 Svrhovita igra, k-
 uergija, znači n-
 znači iskorišćenje
 ove će se ener-
 um pokaže određ-
 kako bi se taj cilj
 nesmisao, a rad-
 se mora nadopun-
 radjivanje ovih m-
 Za nas u Evropi
 Amerikanci, a vis-
 ništa manje i dan-
 praktičnosti, i j-
 znadu za vrednos-
 votom. Ali Ameri-
 gde im je potrebu
 nemaju li pučkih
 stvarima, koje ne